

УДК 378.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-51>

Альона ШКОДИН,
orcid.org/0000-0001-8732-139X
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформаційно-технічних та природничих дисциплін
Київського кооперативного інституту бізнесу і права
(Київ, Україна) shkodina2017@ukr.net

Тетяна ГОЛУБЕНКО,
orcid.org/0000-0002-3042-888X
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна) dovet@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО

У статті досліджуються особливості застосування педагогічних технологій в організації освітнього процесу в ЗВО як один із важливих елементів для забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців. Проаналізовано трактування сутності категорії «педагогічні технології» та досліджено їхні основні ознаки. Встановлено, що викладачі повинні бути впевненими та компетентними у використанні різних засобів педагогічних технологій, щоб забезпечити компетентну підготовку майбутніх фахівців. З'ясовано, що викладачі повинні володіти рядом різних технічних та комунікативних навичок, які включають використання кімнат чату, навички обробки текстів, створення веб-сторінок та використання різних видів засобів педагогічних технологій. Встановлено, що прогресивний розвиток педагогічних технологій у навчальному процесі вимагає від викладачів використання моделей навчання, інтегрованих в інформаційно-комунікаційні технології, а застосування педагогічних технологій повинно бути пропорційним та відповідати потребам у навчанні. Розроблено теоретичну та прогнозну імплементації педагогічних технологій в ЗВО, яка складена на основі загальнонаукової методології з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на процес впровадження педагогічних технологій в ЗВО. Визначено, що імплементація запропонованої моделі сприятиме процесу оптимізації та структуризації навчання, шляхом обрання відповідних педагогічних технологій та розробкою методичного забезпечення освітнього процесу для координації зусиль викладачів при підготовці майбутніх фахівців. Встановлено, що сучасний стан інформаційного забезпечення вищої освіти не відповідає в повній мірі очікуванням користувачів освітніх послуг, тому вимагає наукової переорієнтації цілей освіти та педагогічних технологій. З'ясовано те, що для того щоб педагогічні технології діяли найефективніше, необхідно проводити відповідні зміни всієї освітньої системи в ЗВО, які повинні включати в себе вдосконалення організаційної структури ЗВО, забезпечення матеріально-технічною та навчально-методичною базою і впровадження процесного та концептуально-конструкторського підходу для якісної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: освіта, ЗВО, педагогічні технології, організація, освітній процес.

Alona SHKODYN,

orcid.org/0000-0001-8732-139X

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Information Technologies and Natural Sciences

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

(Kyiv, Ukraine) shkodina2017@ukr.net

Tetyana HOLUBENKO,

orcid.org/0000-0002-3042-888X

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Social Education and Social Work

Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov

(Kyiv, Ukraine) dovet@ukr.net

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGH SCHOOLS

The article examines the peculiarities of the use of pedagogical technologies in the organization of the educational process in higher education institutions as one of the important elements for ensuring the quality training of future specialists. The interpretation of the essence of the category «pedagogical technologies» was analyzed and their main features were investigated. It was established that teachers should be confident and competent in using various means of pedagogical technologies in order to ensure competent training of future specialists. It has been found that teachers need to possess a number of different technical and communication skills, which include the use of chat rooms, word processing skills, web page creation and the use of various types of pedagogical technology tools. It was established that the progressive development of pedagogical technologies in the educational process requires teachers to use learning models integrated into information and communication technologies, and the use of pedagogical technologies should be proportionate and meet the needs of education. A theoretical and predictive implementation of pedagogical technologies in higher education institutions has been developed, which is based on a general scientific methodology taking into account external and internal factors affecting the process of implementing pedagogical technologies in higher education institutions. It was determined that the implementation of the proposed model will contribute to the process of optimization and structuring of education by choosing appropriate pedagogical technologies and developing methodical support for the educational process to coordinate the efforts of teachers in training future specialists. It was established that the current state of higher education information support does not fully meet the expectations of users of educational services, therefore it requires a scientific reorientation of the goals of education and pedagogical technologies. It was found that in order for pedagogical technologies to work most effectively, it is necessary to carry out appropriate changes in the entire educational system in higher education institutions, which should include improving the organizational structure of higher education institutions, providing a material and technical and educational and methodological base, and introducing a process and conceptual design approach for quality training of future specialists.

Key words: *education, higher education, pedagogical technologies, organization, educational process.*

Постановка проблеми. Прискорений розвиток і глобальна інтеграція суспільного виробництва та інформатизація суспільства вимагають відповідних змін в освіті. Враховуючи те, що вимоги до рівня та якості освіти змінюються відповідно до змін у соціально-економічному житті, характер навчального процесу у закладі вищої освіти (далі – ЗВО) повинен бути інноваційним. З-за сучасних умов в нашій державі відбуваються значні зміни в національній освітній політиці, що пов'язано з переходом на позиції самоорієнтованої педагогіки. Одним із завдань ЗВО є розкриття потенціалу всіх учасників освітнього процесу, надання їм можливості проявити творчі здібності, де дана зміна ролі освіти в суспільстві здебільшого призвела до інноваційних процесів.

Аналіз останніх досліджень. Тематику застосування педагогічних технологій в органі-

зації освітнього процесу в ЗВО досліджує незначна кількість науковців, зокрема, Аскім-Курт А., Бадриддіновіч К., Галіцан О., Говіндасамі М., Джасур І., Джонс А., Кве Н., Кочарян А., Курліанд З., Литвин А., Литвин В., Морзе Н., Найдюк С., Нілуфар А., Олімбоєвич А., Орхан-Гоксун Д., Погорелов С., Пріс Дж., Руденко Л., Фарходовна А. та інші, праці яких присвячені аналізу деяких аспектів та особливостей застосування педагогічних технологій в організації освітнього процесу в ЗВО.

Мета статті полягає у висвітленні основних аспектів застосування педагогічних технологій в організації освітнього процесу в ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку людської цивілізації висуває досить високі вимоги до їх професійної компетентності. Ефективність педагогічного процесу в деяких ЗВО

залишається низькою, оскільки деякі викладачі використовують традиційні методи, не адаптовані до існуючих умов освітнього процесу. Сьогодні недостатня кількість науково-педагогічних працівників володіє інноваційними педагогічними технологіями, частина викладачів не застосовує інноваційні технології в освітньому процесі, які б всебічно та ефективно вирішували сучасні педагогічні завдання (Jasur, 2018).

Щоб задовольнити потреби сучасності та ринку праці, освіта повинна виходити за рамки традицій. Нова концепція Education 3.0 повністю зосереджена на здобувачах вищої освіти, що передбачає особисту траєкторію для кожного з них та звертає увагу на нові вміння та навички, які здобуваються, а не на простих оцінках, як доказ того, що якийсь конкретний предмет був засвоєний (Govindasamy, 2020). Для успішного впровадження концепції Education 3.0 використання педагогічних технологій та цифрових інструментів у рамках навчального процесу стає не прихмою, а необхідністю.

У вітчизняній та міжнародній науковій думці існує чимало трактувань поняття «педагогічні технології» (рис. 1).

В даний час застосування педагогічних технологій в українській освіті стикається з такими проблемами, як слабка інформаційна концепція

вищої освіти, інформаційна грамотність викладачів, яку ще належить покращити, недосконалий механізм захисту інформації та слабкі внутрішні та зовнішні умови для застосування педагогічних технологій (Orhan-Goksun, 2017).

Швидкі політичні, економічні та соціальні зміни в суспільстві набрали такий темп, що освітня система підготовки фахівців зіткнулася з труднощами у задоволенні вимог постійно змінюваного середовища. Вплив процесів глобалізації та стрімкий розвиток технологій вимагають негайної реакції з боку системи освіти для підготовки конкурентоспроможних фахівців у вищій освіті (Morse, 2014).

Джонс А. та Пріс Д. зазначили, що викладачі повинні бути впевненими та компетентними у використанні різних засобів педагогічних технологій, щоб забезпечити компетентну підготовку майбутніх фахівців. Без компетентності та майстерності викладачів, інтеграції педагогічних технологій в освітній процес, які відповідають їх потребам, не можна було б належним чином сприяти застосуванню педагогічних технологій в організації освітнього процесу в ЗВО (Jones, 2006). У зв'язку з цим, викладачі повинні володіти рядом різних технічних та комунікативних навичок, які включають використання кімнат чату, навички обробки текстів, створення веб-

Трактування поняття «педагогічні технології»	
→	інструмент впливу на розвиток та управління освітнім процесом, призначений для поліпшення координації і контролю над ходом організації освітнього процесу;
→	процес, який базується на комплексі методів та засобів реалізації операцій збору, реєстрації, передачі, нагромадження й опрацювання інформації з урахуванням програмно-апаратного забезпечення для організації освітнього процесу;
→	система методів та прийомів послідовності реалізації яких забезпечує вирішення проблем навчання та розвитку особистості здобувача освіти, а сама діяльність представлена процесуально, тобто як певна система дій;
→	програмний продукт, який створили та розвинули викладачі, де результатом інноваційної діяльності викладачів є генерація інноваційних ідей студентами;
→	система взаємодії викладачів і студентів на основі психологічних, універсальних, педагогічних, дидактичних та індивідуальних методик, призначених для формування змісту навчання та впровадження інноваційних педагогічних методів та форм відповідно до цілей навчання;
→	система наукового проектування освіти та застосування технологій, які базуються на педагогічних цілях, принципах, змісті, формі та методах навчання та виховання, що забезпечують високу ефективність освітнього процесу.

Рис. 1. Трактування поняття «педагогічні технології»

Джерело: складено на основі (Найдюк, 2013: 198; Погорелов, 2018; Kurliand, 2017: 131; Farhodovna, 2020).

сторінок та використання різних видів засобів педагогічних технологій.

Прогресивний розвиток педагогічних технологій у навчальному процесі вимагає від викладачів використання моделей навчання, інтегрованих в інформаційно-комунікаційні технології, а застосування педагогічних технологій повинно бути пропорційним та відповідати потребам у навчанні. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку ефективність педагогічних технологій для компетентної підготовки фахівців в українській вищій освіті формує наступні переваги: вони можуть бути використані для навчання

студентів навичкам, які вони потребуватимуть у подальшій освіті, протягом усього їхнього життя та для їхньої майбутньої професійної діяльності; вони можуть забезпечити доступ до інформації та спілкування поза аудиторією навчального закладу; вони забезпечують можливості застосування педагогічних технологій для підтримки педагогічного розвитку викладачів через зовнішні мережі; вони підтримують та потенційно трансформують процес навчання та викладання (OECD, 2005).

Вважаємо за необхідне розробити теоретичну та прогнозу модель імплементації педагогічних технологій в ЗВО (рис. 2), яка складена на основі

Рис. 2. Модель імплементації педагогічних технологій в ЗВО

Джерело: сформовано на основі (Лутууп, 2020).

загальнонаукової методології з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на здатність ЗВО надавати знання та якісну компетентну підготовку майбутніх фахівців в українській вищій освіті на основі застосування педагогічних технологій.

Дана модель демонструє взаємопов'язані концептуальні та проектні, процесні та організаційно-технологічні блоки, які координують усі елементи педагогічних технологій освітнього процесу ЗВО. Концептуально-конструкторський блок представляє вихідні методологічні та психолого-педагогічні позиції процесу імплементації педагогічних технологій. Процесний блок визначає специфічні характеристики діяльності ЗВО з-за умов застосування педагогічних технологій. Третій блок моделі демонструє матеріально-технічну та навчально-методичну базу педагогічних технологій ЗВО.

Імплементація запропонованої моделі сприятиме процесу оптимізації та структуризації навчання, шляхом обрання відповідних педагогіч-

них технологій та розробки методичного забезпечення освітнього процесу для координацію зусиль викладачів при підготовці майбутніх фахівців.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що використання педагогічних технологій в організації освітнього процесу в ЗВО сприяє забезпеченню якісної підготовки майбутніх фахівців. Встановлено, що сучасний стан інформаційного забезпечення вищої освіти не відповідає в повній мірі очікуванням користувачів освітніх послуг, тому вимагає наукової переорієнтації цілей освіти та педагогічних технологій. З'ясовано те, що для того щоб педагогічні технології діяли найефективніше, необхідно проводити відповідні зміни всієї освітньої системи в ЗВО, які повинні включати в себе вдосконалення організаційної структури ЗВО, забезпечення матеріально-технічною та навчально-методичною базою і впровадження процесного та концептуально-конструкторського підходу для якісної підготовки майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Найдюк С. В. Використання новітніх інформаційних технологій у процесі прийняття управлінських рішень. *Демократичне врядування*. 2013. Вип. 12. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik12/fail/Najdjuk.pdf
2. Погорелов С. М. Особливості застосування інформаційних технологій в менеджменті та економіці. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр.* Харків: НТУ «ХПІ», 2018. № 19 (1295). С. 151–155.
3. Farhodovna A., Olimboevich A., Badriddinovich K. Innovative Pedagogical Technologies For Training The Course Of Physics. *The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research*. 2020. Vol. 02. Pp. 82–91.
4. Govindasamy M. K., Kwe N. M. Scaffolding problem solving in teaching and learning the DPACE Model-A design thinking approach. *Research in Social Sciences & Technology*. 2020. № 5(2). Pp. 93–112.
5. Jasur I., Nilufar A. Personal names spell-checking – a study related to Uzbek. *UCT Journal of Social Sciences and Humanities Research*. 2018. № 6 (1). Pp. 1–6.
6. Jones A., Preece J. Online communities for teachers and lifelong learners: A framework for comparing similarities and identifying differences in communities of practice and communities of interest. *International Journal of Learning Technology*. 2006. № 2 (2). Pp. 112–137.
7. Kurliant Z., Halitsan O. Innovative pedagogical technologies in a modern high school: facilitation and vitagene pedagogical technologies of teaching and upbringing students. *Modern tendencies in the pedagogical science of Ukraine and Israel: the way to integration*. 2017. № 8. Pp. 130–135.
8. Lytvyn A., Lytvyn V., Rudenko L. et al. Informatization of technical vocational schools: Theoretical foundations and practical approaches. *Education and Information Technologies*. 2020. Vol. 25. Pp. 583–609.
9. Morse N. S., Kocharian A. Model Standard of ICT Competence of University Teachers in the Context of Improving the Quality of Education. *Information Technologies and Learning Tools*. 2014. № 43 (5). Pp. 27–39.
10. Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). Annual Report Prepared by the Public Affairs Division, Public Affairs and Communications Directorate. Published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. 2005.
11. Orhan-Goksun D., Askim-Kurt A. The relationship between pre-service teachers' use of 21st century learner skills and use of 21st century teacher skills. *Education and Science*. 2017. № 42 (190). Pp. 107–130.

REFERENCES

1. Najdjuk S. V. (2013). Vykorystannja novitnikh informacijnykh tekhnologij u procesi pryjnattja upravlinsjkykh rishenj [The use of the latest information technologies in the process of making managerial decisions]. *Demokratychnje vryaduvannja – Democratic governance*, vol. 12. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik12/fail/Najdjuk.pdf [in Ukrainian].
2. Poghorjelov S. M. (2018). Osoblyvosti zastosuvannja informacijnykh tekhnologij v menedzhmenti ta ekonomici [Peculiarities of the use of information technologies in management and economics]. *Visnyk NTU «KhPI» (ekonomichni nauky): zb. nauk. pr. – Bulletin of NTU «KhPI» (economic sciences): coll. of science pr.* Kharkiv: NTU «KhPI», vol. 19 (1295), pp. 151–155 [in Ukrainian].

3. Farhodovna A., Olimboevich A. & Badriddinovich K. (2020). Innovative Pedagogical Technologies For Training The Course Of Physics. *The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research*, vol. 02, pp. 82–91.
4. Govindasamy M. K. & Kwe N. M. (2020). Scaffolding problem solving in teaching and learning the DPACE Model-A design thinking approach. *Research in Social Sciences & Technology*, vol. 5 (2), pp. 93–112.
5. Jasur I. & Nilufar A. (2018). Personal names spell-checking – a study related to Uzbek. *UCT Journal of Social Sciences and Humanities Research*, vol. 6 (1), pp. 1–6.
6. Jones A. & Preece J. (2006). Online communities for teachers and lifelong learners: A framework for comparing similarities and identifying differences in communities of practice and communities of interest. *International Journal of Learning Technology*, vol. 2 (2), pp. 112–137.
7. Kurliand Z. & Halitsan O. (2017). Innovative pedagogical technologies in a modern high school: facilitation and vitagene pedagogical technologies of teaching and upbringing students. *Modern tendencies in the pedagogical science of Ukraine and Israel: the way to integration*, vol. 8, pp. 130–13.
8. Lytvyn A., Lytvyn V., Rudenko L. et al. (2020). Informatization of technical vocational schools: Theoretical foundations and practical approaches. *Education and Information Technologies*, vol. 25, pp. 583–609.
9. Morse N. S. & Kocharian A. (2014). Model Standard of ICT Competence of University Teachers in the Context of Improving the Quality of Education. *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 43 (5), pp. 27–39.
10. Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). Annual Report Prepared by the Public Affairs Division, Public Affairs and Communications Directorate. Published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. 2005.
11. Orhan-Goksun D. & Askım-Kurt A. (2017). The relationship between pre-service teachers' use of 21st century learner skills and use of 21st century teacher skills. *Education and Science*, vol. 42 (190), pp. 107–130.